

Uudistuvat luomukerutuotannon ohjeet
- Missä vaiheessa valmistelu?

23.11.2017

Sampsa Heinonen
Evira

Mitä luomukeruuotanto koskee?

- Luomukeruualueilla voidaan tarkoittaa luomutuotannon valvontaan ilmoitettujen ja vaatimukset täyttäviä **luonnonalueita** (esim. metsiä ja soita) ja **maatalousalueita** (esim. peltoja, pientareita ja luonnonlaitumia).
 - Edellyttää, että keruu kohdistuu luontaisesti kasvaviin luonnonvaraisiin kasveihin tai niiden osiin.
- Uusi ohjeistus *ei rajoita keruuta syötäviin kasveihin*, vaan luomukeruuotteita voidaan kerätä käytettäväksi esimerkiksi myöä,
 - **rehuksi** (esim. yrtit rehuseoksia varten),
 - **lisäysaineistona** (esim. siemenet, taimet ja pistokkaat),
 - **luomukosmetiikan raaka-aineena** tai
 - **koristekasveina** (esim. jäkälä tai joulukuuset).

Lisäysaineiston käyttö luomukeruualueilla

- Kasvilajeihin, joihin ei kohdistu luomukeruuotantoa luomukeruualueilla, ei sovelleta vaatimusta, jonka mukaan sallittua on käyttää ainoastaan luonnonmukaisesti tuotettua lisäysaineistoa.
- **Esimerkki:** Keruualueen metsiin istutettavien kuusentaimien ei tarvitse olla luomualkuperää eikä tavanomaisen lisäysaineiston käyttöön tarvita erillistä lupaa.

Uusi käsite: **Havaintoihin perustuvat säännöt**

- Havaintoihin perustuvat säännöillä tarkoitetaan yksinkertaisella tavalla maastossa havaittavia tunnusmerkkejä, joiden perusteella luomupoimija tunnistaa alueen, joka on rajattu pois luomukeruu-alue, tai että keruualue on siirtymävaiheessa tai että alueen kolmen vuoden siirtymävaihe on täyttynyt.

Havaintoihin perustuvat säännöt 1

- Havaintoon perustuva sääntö voi olla esimerkiksi, että
 - kaadettujen mäntyjen neulaset ovat karisseet tietyltä osin hakkuujätettä
 - istutettujen puiden taimet ovat kasvaneet tietyn kokoisiksi
 - uudistusalalla esiintyy tunnusomaisia kasvilajeja tietyssä kehitysvaiheessa, jne.
- Tunnusmerkkejä määriteltäessä on otettava huomioon, että havaintoihin perustuvat säännöt on pystyttävä viestimään taustoiltaan hyvinkin erilaisille poimijoille, joten säännöt on pystyttävä esittämään käyttäjälle havainnollisella ja luotettava tavalla.

Siirtymävaiheen uudelleen aloittaminen

- Metsälökohtaista tietojärjestelmää ei pystytä aukottomasti ylläpitämään ja muuttamaan ajantasaiseksi paikkatiedoksi esimerkiksi poimijakarttojen päivittämiseksi keväällä tehdyn hakkuun jälkeen.
- Siksi mahdolliset muutokset luomukeruutoimintaan vaikuttavista toimenpiteistä on voitava ottaa huomioon jollakin muulla hallittavalla tavalla.
- Mikäli tiedon ajantasaisuutta ei voida viipymättä varmistaa tietojärjestelmän tai karttojen avulla, on keruualueen luomusuunnitelmassa kuvattava esimerkiksi:
 - metsänkäsittelytoimenpiteet (kuten päätehakkuut), joihin liittyy toimenpiteitä, jotka eivät ole luomutuotannossa sallittuja (kuten ureakäsittely) ja joiden jälkeen keruu-alueen osa (esim. siis hakkuuaukea) **palaa siirtymävaiheen alkuun ilman erillistä ilmoitusta ELY-keskukselle.**

Uudessa ohjeessa korostuu keruutuotannon luomusuunnitelman sisältö

- Laaditaan erillinen ohje luomusuunnitelman sisällöksi
- Kattaa koko tuotantoketjun keruualuista valmistukseen.

Kerättävät kasvilajit ja niiden osat

- *Tuotteiden keruu-aika*

Keruualueisiin liittyviä asioita

- *Keruualueiden sijaintia ja kartat*
- *Siirtymäaika-vaatimusten täyttäminen.*
- *Lajien turvaaminen.*
- *Keruualueiden omistussuhteet*
- *Sopimukset eri maanomistajien tai heidän edustajiensa kanssa*
- *Keruu-alueita koskevien selvitystietojen ylläpito*
- *Kolmannen osapuolen antamat takeet*
- *Viestintäsuunnitelma*

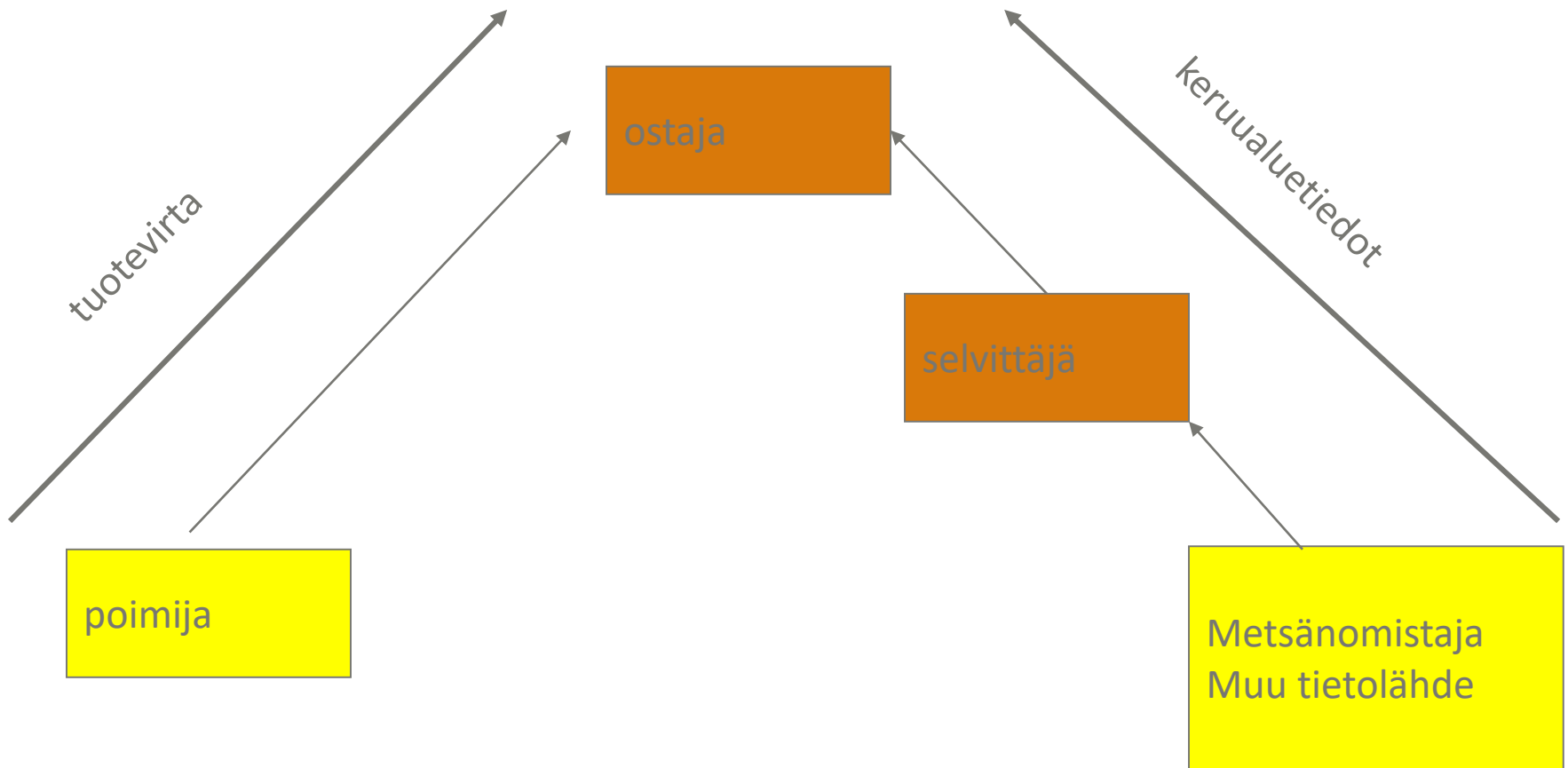
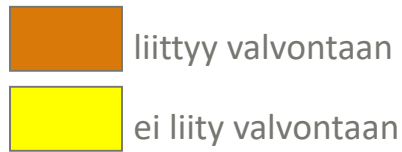
Keruutuotteiden ostotoimintaan, jatkokäsittelyyn tai alhaisen jalostusasteen valmistustoimintaan liittyviä asioita, kuten

- *Poimijoiden ohjeistus*
- *Keruutuotteiden varastointi*
- *Keruutuotteiden pakkaaminen ja merkintä*
- *Keruutuotteiden kuljetus.*

Keruualueen selvittämistavat

- Keruualueiden selvittämiseen on kaksi toimintatapaa,
 1. *sopimusperusteinen selvittämistapa* ja
 2. *riskiperusteinen selvittämistapa*.
- **Sopimusperusteisessa selvittämistavassa** kolmannen osapuolen takeet saadaan kirjallisin sopimuksin metsänomistajilta tai heidän edustajiltaan.
- **Riskiperusteisessa selvittämistavassa** kolmannen osapuolen takeet saadaan ensisijaisesti tahoilta, jotka ylläpitävät luomukeruualueen selvittämisen kannalta olennaista ja luotettavaa tietoa.
- Sopimus- ja riskiperusteisia selvittämistapoja voi käyttää rinnan toisiaan täydentävästi, eli samaa keruualuetta voi selvittää tarvittaessa molempia toimintatapoja käyttäen

Luomukeruu - kuka liittyy valvontaan

Kolmannen osapuolen antama tae

- Kolmannen osapuolen antamilla takeilla tarkoitetaan luotettavaa ja riittävää tietoa, jolla luomuvalvontaan ilmoittautunut toimija voi osoittaa, että alueet, jotka eivät suoraan ole hänen hallinnassaan (esimerkiksi omistuksen tai vuokrauksen kautta), täyttävät luomuehtojen vaatimukset.
 - Kolmas osapuoli ei siis ole luomuvalvontaan ilmoittautunut toimija.
 - Kolmas osapuoli ei myöskään ole alihankkija, johon valvonta ulotetaan sopimuksen (ns. alihankkijan sitoumus) kautta.
- **Esimerkki. Sopimukset maanomistajien tai heidän edustajiensa kanssa kolmannen osapuolen takeina.** Kolmannella osapuolella voidaan tarkoittaa esimerkiksi yksityisiä metsänomistajia tai heidän valtuuttamiensa edustajia, esimerkiksi Metsähallitusta, metsänhoitoyhdistyksiä ja Metsäkeskuksia.
- **Esimerkki. KEMERA-tiedot osana kolmannen osapuolen takeita.**

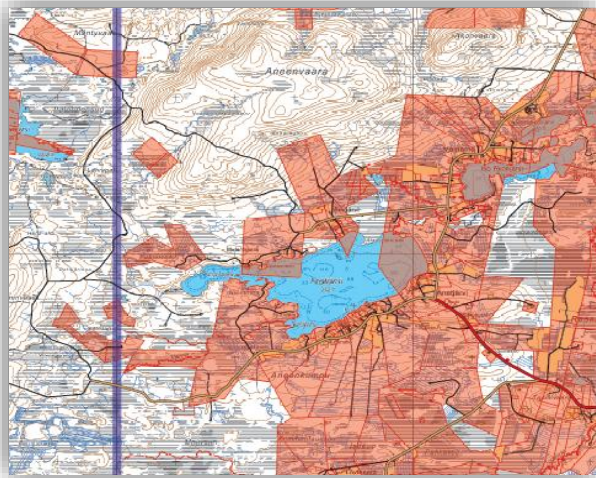
Uutta: Riskiperusteinen selvittämistapa kolmannen osapuolen takeena

- Kolmannen osapuolen takeet voivat olla peräisin eri tietolähteistä, jotka täydentävät toisiaan.
- Takeiden ei välttämättä tarvitse olla suoraan maanomistajien tai heidän edustajiensa antamia, vaan ne voivat olla mikä tahansa luotettavaa tietoa keruualueen olosuhteista, jotka osaltaan auttavat luomukeruualueen vaatimustenmukaisuuden selvittämistä ja varmistamista.
- Takeiden riittävyyden ratkaisee ELY-keskus.

Eviran tulkinta: Maanomistajia osallistettava aktiivisesti.

- Maanomistajille on aktiivisesti tiedotettava luomukeruutoiminnasta ja **tarjottava myös mahdollisuus kieltää alueidensa käyttö luomukeruutoimintaan, vaikka keruu perustuisikin jokamiehenoikeuteen.**
- Toimintatavat maanomistajien osallistamiseksi ja kuulemiseksi on kuvattava luomusuunnitelmassa.
 - Ne voivat olosuhteista riippuen vaihdella aktiivisesta julkisissa tiedotusvälineissä tiedottamisesta jokaiselle maanomistajalle henkilökohtaisesti lähetettäviin kuulemispyyntöihin.
- Luomusuunnitelmassa kuvattujen toimintatapojen vaatimuksenmukaisuuden ja riittävyden ratkaisee ELY-keskus.

Luomupaikkatieto kartalla esitettynä, sama alue, kaksi paikkatiedon esitystapaa

Vanha karttakuvausmalli, johon tiedot kerätään maanomistajien kautta sopimuksellisesti. Rasteroitu punainen alue on keruuluomusta pois jäävää aluetta, lannoitusalueiden lisäksi alueet joiden omistajaa ei tavoitettu

Uusi karttakuvausmalli, johon toimija selvittää tiedot maanomistajilta, heidän edustajiltaan ja viranomaistahoilta. Poimijan harhautumisriski on selkeästi edellistä käytäntöä vähäisempi.

Turpeen tuhkaa saa käyttää luomulannoitteena

- Kyllä, ja tässä asiassa Evira muuttaa tulkintaansa (julkaistaan keväällä 2018) vertailtuaan käytäntöjä muiden EU-maiden kanssa. Eviran aikaisempi tulkinta on perustunut EU:n toimeenpanoasetuksen sanamuotoon, jonka mukaan luomutuotannossa lannoitteina käytettyjen kasvipöytäisten tuotteiden ja sivutuotteiden tulee olla eloperäisiä.
 - Tästä poikkeuksena on ollut vain puuntuhka, joka luokitellaan Suomen kansallisessa tyyppinimiluettelossa epäorgaanisiin lannoitteisiin.
- Sana ”eloperäinen” on kuitenkin vain toimeenpanoasetuksen ranskan-, romanian- ja suomenkielisisissä versioissa!
 - Suurin osa EU-jäsenmaista noudattaa tulkintaa, jossa kasvipöytäinen lannoite voi myös olla epäorgaanista (esimerkiksi oljen tuhka).
 - Koska kaikki kieliversiot ovat lainvoimaisia, ei Suomessa voida vaatia toimimaan toisin vain erilaisen käännöksen takia, eli
- **myös turpeen tuhkaa saa käyttää luomupellon tai vaikkapa luomukeruualueena toimivan metsän lannoitteena.**

Seuraavat askeleet

- Ajatuksena on, että luonnos on valmis laajemmalle lausuntokierrokselle kun valmisteleva ryhmä on siihen tyytyväinen ja kun saadaan maanomistajien edustajien alustavat kommentit sen sovellettavuudesta.
 - Julkaisu maaliskuun loppuun mennessä.
- Toiveena on, että uudistetut ohjeet poistavat esteitä luomukeruutoiminnan laajentumille eteläiseen Suomeen.
- Uudet (hyvät) käytännöt muodostuvat soveltamisen (eli kokeilemisen) kautta.

Kiitos!